

Verhale van Antieke
Wêrelde

Die Gevare van Stygende Water

Byna driekwart van die aarde se oppervlak is bedek met water.
Ons drink dit, was daarmee en woon langs aan dit.

Maar water kan een minuut vreedzaam wees en volgende vernietigend. Tsoenami's, stygende seevlakke en skelm golwe getuig van die natuur se ontsagwekkende krag.

Port Royal

In die 17de eeu was Port Royal in Jamaika 'n seerower paradys.
Maar op 7 Junie 1692 het 'n aardbewing 'n tsoenami
veroorzaak en die seerower dorp was in die see gespoel.

Pavlopetri

Mense het 5000 jaar gelede die dorp Pavlopetri in Griekeland begin bou en het twee millenniums daar gewoon.

Ongeveer 1000 vC het 'n aardbewing egter die fundamente van die dorp geskud en dit het in die see gesink. Jy kan vandag nog vir Pavlopetri onder die branders sien lê.

Doggerland

Vandag is Brittanje 'n eiland, maar dit was nie altyd die geval nie. Vir die grootste deel van die voor geskiedenis was dit met Europa verbind deur 'n stuk land genaamd Doggerland (hoewel daar destyds geen poedels daar was nie).

Soos die ystydperk geëindig het en seevlakke begin styg het, het Doggerland begin verdwyn. Teen 6500 vC was Brittanje almal op see.

Aardverwarming

Dit is belangrik om te onthou dat rampe nie net die goed van geskiedenis boeke is nie. Weens aardverwarming smelt ys weer en seevlakke styg. Ons moet na die omgewing omsien, anders gaan meer beskawings in die see verlore gaan.

Die stad aan die Onderkant van die Oseaan

SPAT! 'n Span duikers het oor die kant van 'n boot gerol, 3,5 myl (6 km) van die kus van Egipte af. Dieper en dieper het hulle geduik, deur troebel waters en verby nuuskierige visse, totdat hulle die seabodem bereik het.

Die hoofduiker, Franck Goddio, is 'n onderwater-argeoloog. Hy het gesoek na iets ongeloofliks wat onder die golwe wegkruip – nie goud of begrawe skat nie, maar Thonis Heracleion, die verlore hawestad van antieke Egipte.

Soos die duikers die bodem bereik het, het 'n reuse menslike vorm uit die duisternis te voorskyn gekom. Dit was 'n groot standbeeld van 'n Egiptiese farao!

Franck het geweet hy het uiteindelik die verlore antieke stad gevind.

Vir 1600 jaar was Thonis-Heracleion een van Egipte se belangrikste dorpe. Geleë op verskeie eilande aan die rand van die Nyldelta, waar die groot rivier die see ontmoet het, dit was die tuiste van duisende mense van regoor die antieke wêreld.

Egiptiese farao's het weelderige monumente regdeur die stad gebou. Soos Franck en sy span rond geswem het, het hulle op al hoe meer skatte af gekom. Daar was verbysterende ontdekkings – die standbeeld van die Egiptiese farao is uit rooi graniet gebeitel, een van die hardste klippe ter wêreld.

Farao's het groot bedrae geld spandeer om standbeelde ter ere van hulle te bou. Stel jou voor dat jy al daardie tyd spandeer om 'n monument te kerf, net sodat dit in die see kan sink.

'n Groot swart stele het uit die sand gestee. 'n Stele was basies 'n massiewe bord. In antieke tye was daar geen koerante, geen TV, geen internet, geen pos nie – geen maklike manier om te kommunikeer nie. So hoe sou iemand weet wat die koning wou hê hulle moes doen?

Wel, Egiptiese farao's het stele uitgekerf, groot boodskappe op groot stukke rots. Goed soos: *moenie jou buurman se hoenders steel nie, moenie vergeet om jou belasting te betaal nie en die koning is mooi en slim en almal is lief vir hom*. Die stele wat by Thonis gevind is, is in ongeveer 370 vC deur die farao Nectanebo gekarwei. Dit het handelaars laat weet dat hulle 'n 10% belasting aan die tempel van die godin, Neith, moes betaal.

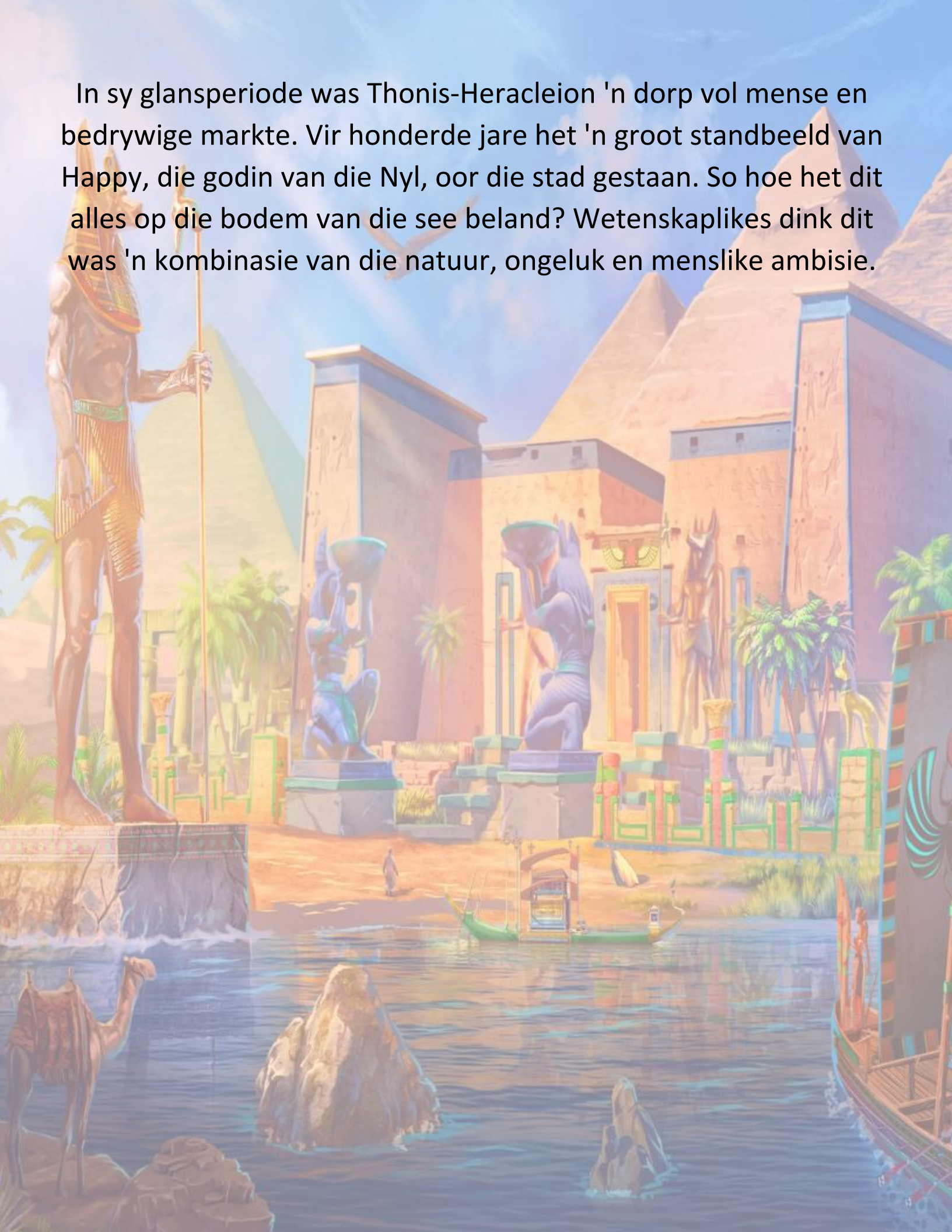

Nie al die bevindings was egter so groot nie. Onder die hoek van een van Thonis-Heracleion se hooftempels het argeoloë klein standbeelde van gode, juweliersware en kos gevind.

Hoekom was al hierdie dinge begrawe onder 'n tempel? Egiptenare het geglo dat jy 'n offer aan die gode moes maak om te verhoed dat slegte dinge gebeur. Hulle het geskenke onder hierdie geboue geplaas in die hoop dat die gode hulle sou keer om neer te val.

In sy glansperiode was Thonis-Heracleion 'n dorp vol mense en bedrywige markte. Vir honderde jare het 'n groot standbeeld van Happy, die godin van die Nyl, oor die stad gestaan. So hoe het dit alles op die bodem van die see beland? Wetenskaplikes dink dit was 'n kombinasie van die natuur, ongeluk en menslike ambisie.

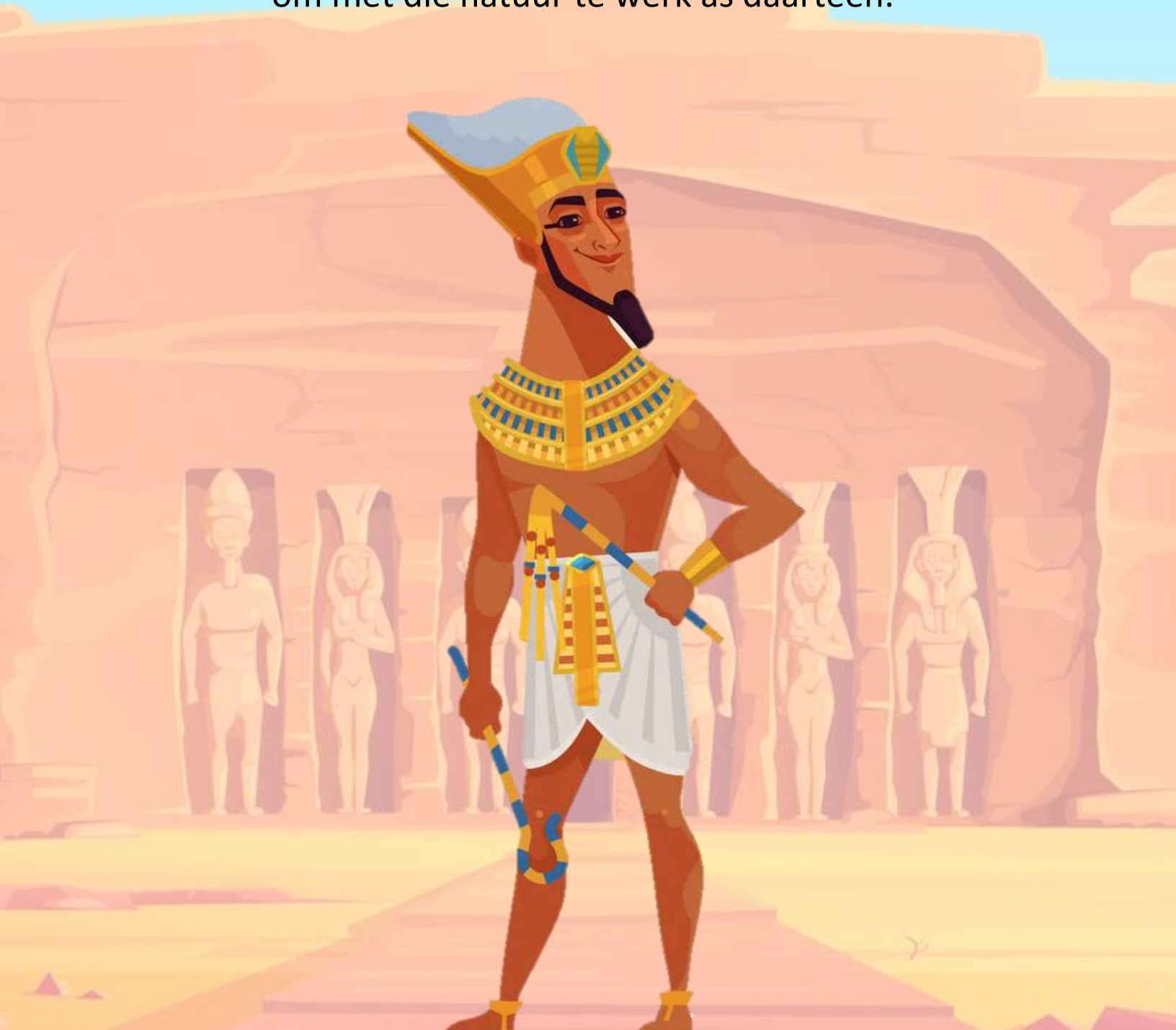
Thonis-Heracleion was gebou bo-op verskeie eilande wat van niks anders as sand gemaak is nie. Dit het 'n perfekte plek vir 'n hawe gemaak, aangesien die water tot by mense se huise en die markte gegaan het. Die water was egter stadig besig om die dorp te vernietig. Sand is nie baie sterk nie, en absorbeer maklik water. Dit blyk dat Thonis-Heracleion bietjie vir bietjie, jaar vir jaar in die see weg gesink het.

Dit is nie gehelp deur die feit dat Egipte op die rand van 'n tektoniese plaat is nie. Jy sien, Europa en Afrika sit nie op dieselfde stuk rots nie. Hulle val eintlik baie stadig in mekaar vas. Ewe skielik kan die rotse gly, wat 'n aardbewing veroorsaak. Toe dit gebeur het, sou Thonis verder in die see weg sink.

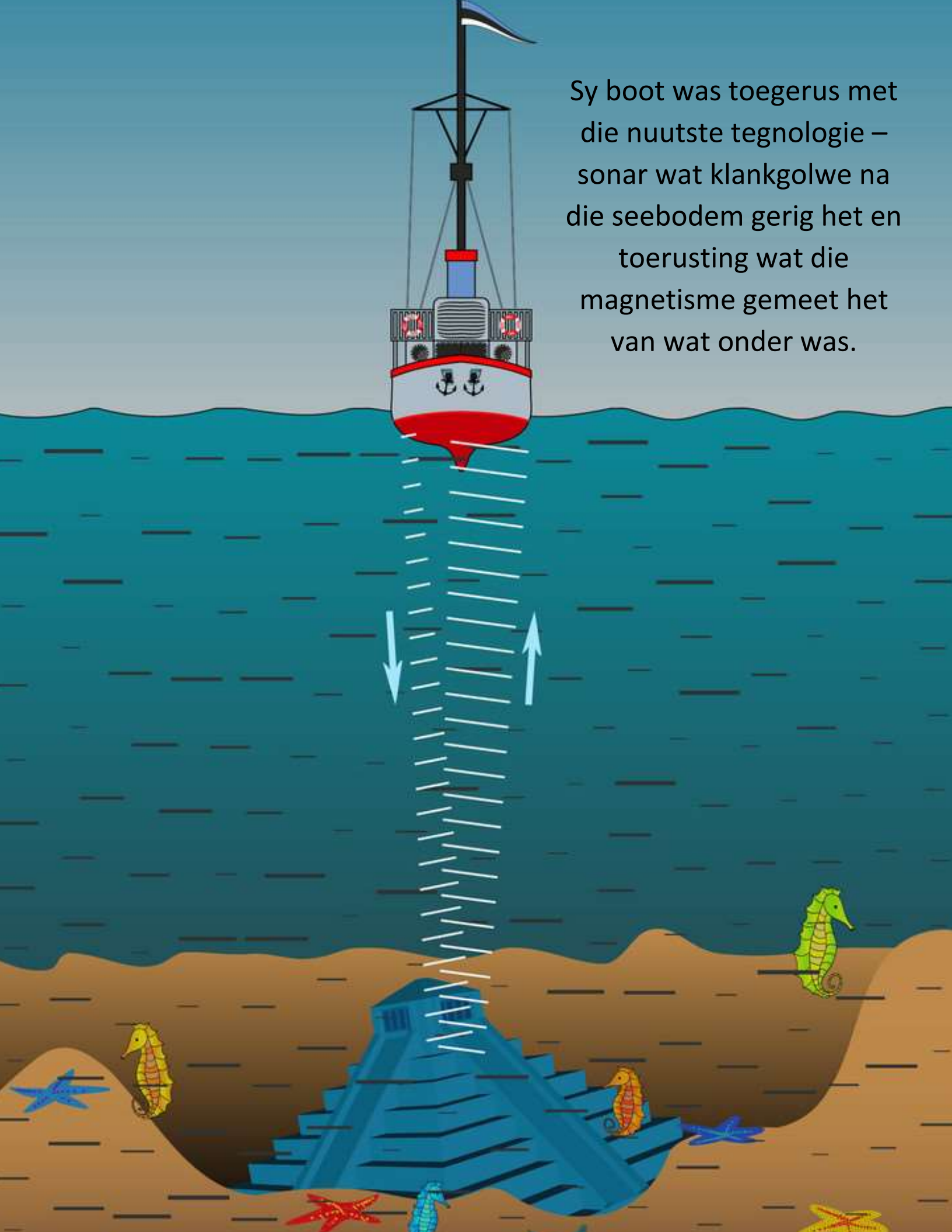
Die laaste spyker in die kis was die ambisie van die farao. Bo en behalwe alles anders was die laaste ding wat hierdie dorp nodig gehad het dat Egiptenare groot tempels, paleise en markte moes bou. Maar dit is presies wat hulle gedoen het! Elke nuwe standbeeld van 'n koning het die sand stadig verder in die see gestoot. Die Egiptenare het dit natuurlik nie geweet nie, maar dit is 'n belangrike les om te leer. Dit is altyd beter om met die natuur te werk as daarteen.

As dit nie vir Franck en sy span was nie, sou ons dalk nooit hiervan geweet het nie. Dit was ook nie toevallig dat hy die stad gevind het nie.

Sy boot was toegerus met die nuutste tegnologie – sonar wat klankgolwe na die seabodem gerig het en toerusting wat die magnetisme gemeet het van wat onder was.

Albei hierdie gereedskap is onder die boot af gevuur en Franck se span kon sien wat terug gespring het.

Wat anders kan ons onder die see vind met behulp van sulke gereedskap?

Die mag van die Romeinse Keiserryk

Die Romeinse Ryk het waarskynlik meer invloed op Europese politiek en kultuur gehad as enigiets anders. Vanaf sy stigting in 27 vC, toe Augustus Caesar homself tot keiser verklaar het, tot sy finale val in 1453 nC, was die keiserryk altyd besig om te verander en te ontwikkel.

Die Keiser

Die keiserryk was gelei deur die Romeinse keiser. Hy het byna onbeperkte mag oor sy onderdane gehad. Sommige keisers, soos Marcus Aurelius, was groot heersers, maar ander het hul mag op aaklige maniere gebruik.

Die gevreesde Caligula was so 'n verskriklike keiser dat hy slegs vier jaar na sy bewind deur sy eie soldate vermoor is!

Legioene

Die ruggraat van die Romeinse weermag was sy legioene. Elke legioen het ongeveer 6000 soldate gehad. Hulle het swaar wapens gedra en groot skilde gehou, wat hulle in 'n skilpad formasie in gevegte gehou het.

Absoluut Gemunt

Die Romeine het oral munte saam met hulle geneem waar hulle gegaan het. Elke keiser het nuwes met sy gesig daarop gemunt, wat argeoloë kan dit gebruik om Romeinse terreine te dateer.

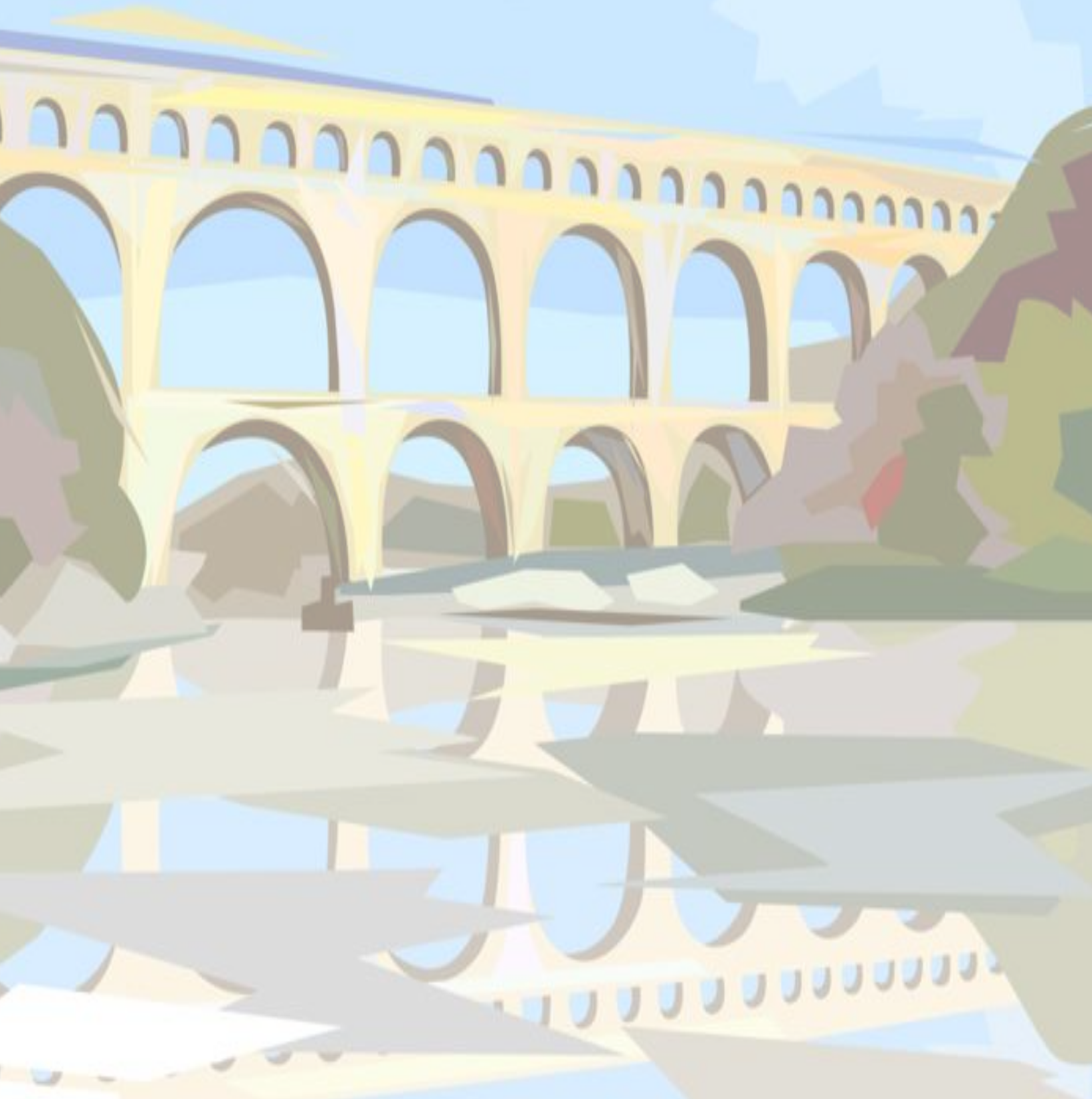

Akwadukte

Romeine was mal daar oor om te bad en hulle stede het dikwels rioolstelsels en openbare toilette gehad.

Om genoeg water na die stede te bring, het hulle groot akwadukte regoor die keiserryk gebou. Baie werk nog steeds, 2000 jaar later!

Groot Keiserryk

Op die hoogtepunt van sy mag het die Romeinse Ryk van die koue heuwels van Skotland in Noord-Europa tot by die Sahara-woestyn in Afrika getrek. In 476 nC het die ryk egter in die weste van Europa geval en teen 1453 nC het die ryk Konstantinopel (hedendaagse Istanbul, in Turkye) eers in die ooste beheer.

Verskillende Rolle

Vroue in die Romeinse keiserryk kon nie tot regeringsrolle verkies word nie. Sommige vroue het egter keisers geadviseer, terwyl ander suksesvolle besighede bestuur het. Baie vroue het ook gekies om priesteresse te word en het die baie Romeinse gode aanbid.

Gladiator Gevegte

Gladiator gevegte was 'n algemene kenmerk van die lewe in die vroeë Romeinse Ryk. Slawe sou teen mekaar en wilde diere veg, soms tot die dood! Suksesvolle gladiators was die bekendes van hul tyd, soos die sport sterre van vandag.

THINK

DIGITAL ACADEMY